

kavilas prou» (St. Joan de Portinatx, 1963).

DERIV.: *Cavillació* [1472, Joan Esteve, *Eleg.*], *acavillacions* en Eiximenis (*AlcM*, s. v.). *Cavillador*. *Cavillança* mall. *Cavillejar* (*DAG*, *AlcM*); *cavilleig*. *Cavillós* [S. xv]. Cf. *GALIVANÇA*, i aranès *agali(e)us*.

Cavim, cavitat, cavó, cavorca, cavullar, V. cau

CEBA, del ll. *ċĒPA* id. □ 1.ª doc: 1075.

«Pal[1]lea et ligna et cauls e porres e cebes e fruita», 10 doc. de 1075 (p. p. Miret i S., *RBiblgCat.* iv, vii, p. 12); «inter olei et *cebas* et piper --- et alos et *cebas* ---», a. 1158 (Balari, *Orig.*, 574); i ja apareix en Llull: «senyer —dix lo pastor— nostra vianda és pa e aygua, e un poch de formatge e de *çeba*: plà- 15 cie-us menjar de ço que Déus nos ha donat» (*Blanq.*, *NCl.* II, 64.6). Fig.: «porrazo, golpe» pertot i particularment val. (1736, Carles Ros, *Adages*, p. 106). Un *ceba* 'un ignorant, un soc': «el President de --- és un senyor que vol passar per economista; i és un 20 *seba* i necessita an en R.», Coromines, carta de 19-I-1900. *Ceba marina* [S. xiv, trad. del *Breviari d'Amor* «la *ceba-marina* conforta molt l'oïr», *DBal.*], veg. el gravat en l'*AlcM*, que identifica amb la *Scilla maritima* L., avui sobretot mall. (Estellencs, 1964), «aquest 25 engüent --- el fan de saïm, sofre, *ceba m.* tayucada, oli, cals viva ---» i l'usen a Manacor per al bestiar de llana (*BDLC* VII, 161); crec que és el mateix que en terra valenciana anomenen *porrina* o *ceba-porrina* (Llutxent, 1962).

DERIV.: En llatí coexistien *CEPA* i *CEPÛLLA*, aquest —pròpiament diminutiu d'aquell— designant una planta una mica diferent, mena de cebollí o cibolla, cast. *cebolleta*. Una part de les llengües romàniques, havent-les confoses, generalitzà l'ús de *CEPÛLLA*: d'ací 35 port. *cebola*, cast. *cebolla*, it. *cipolla*, i formes semblants en parlars rètics, sards, iugoslaus i alemanys (*DCEC* I, 754b3-14); mentre que en llengua d'oc, francès antic (*cive*), friülà, romanès, albanès, irlandès i anglo-saxó s'han mantingut descendents de *ċĒPA*, i 40 el català i l'occità en tenen de tots dos, conservant una diferència de sentit. A Formentera, p. ex., conviuen fins avui *sas sæbas* 'les cebes' amb *sas sæbôlæs*: aquestes es fan vora mar i imagino que es tracta de la *ceba-marina* (supra): *Sa Punta Sas Cebolles* és al 45 NE. del Cap de Barbaria (1963). Mall. *cibolla* 'asphodelus fistulosus' (*AlcM*);¹ *cibollada*; *cibollar*; *ciboll*. *Cebollassa* a Massalcoreig i la Granja d'Escarp (1935) per al que a Flix en diuen *curicau*.

Derivat de *cebolla* és probablement: *cebolhada* espè- 50 cie de botja negra: nom molt estès, almenys des del Priorat per tot el N. i el Centre valencians, fins a la línia Dénia-Albaida o més enllà: en el Priorat pron. *soguláda* (1935), *segulá* Benicàssim, Torrent, *sebolá* a Serra de la Cald., *sebulá* Olocou de Carr. (retira un poc 55 al matapoll), *saulá* Alginet, Alzira, Quatretonda, Llíber (on l'usen «per a *porga*», 1961-2). Amb dissimilació (o-ó > a-ó), *ceballos* 'espècie de porro o de ceba tendra', usat no solament en català central i occid., sinó també en el Conflent (Conat, 1960) i a l'Ebre 60

(Bladé, *Benissanet*, 104, veg. en *GANYIM*). Una part de les formes derivades semblen partir d'una forma com *CEPÛLLONE, car presenten -yl- (ÿ): «si la ceba és petita en diuen un *sæbæyð*», Irene Roques, de Llofriu (*BDLC* IX, 94). Partint del sign. de 'cop': mall. *cebaïol*: «En Juanet --- entaferra *cebaïol* devés es cap d'en Mirando, amb so cap d'or des gaiatot», rondalla de Mn. Alcover (*BDLC* XVI, 136). *Ceballut* o *cebolllut*. *Ceboll*. *Cebollada* 'guisat de ceba'. *Cebollar*. *Cebolle- 10 ra*. *Cebollí*.

De *ceba*: *cebada*. *Cebar*; *cebat*. *Ceber*. *Cebers* 'barraquetes típiques de l'horta valenciana on guarden cebes', etc. (Xirivella, 1962; *AlcM*; Xàtiva). *Cebet*.

¹ A la Vall de Boí i aquella part dels Pirineus avui sembla que *cebolla* ha estat substituïda per *alla* (de *all*) que designa una espècie de planta bulbosa com cebes o alls que es fa pels prats, per amunt dels pobles. Però s'hi devia usar altre temps car d'ací ha de venir el col·lectiu en -ETUM, com a nom de l'elevada valleta de *Sabollada*, afluent de la Montanyeta d'Erill, i el nom aranès de la gran vall de *Saboredó*, on neix el riu Garona.

Cebada, cebaiol, ceballar, ceballó, ceballot, ceballut, ceber, -era, cebet, cebollada, cebollera, cebollí, V. ceba

CEC en el parlar familiar *cego*, del ll. *CAECUS* 'cec, orb'. □ 1.ª doc: orígens (*Homilies*, etc.).

«Fét Nostre Séiner un preciós miracle d'un *ceg* que 30 él alumenà --- aquest *ceg* aaptave-s tot zo d'on vevie --- posà la Sua benedita mà sobre-els uls del *ceg* ---», etc., *Homilies*, f° 3v15ss.; «qui los *sechs* illumina e-ls demonis fa fúger ---», *VidesR*, f° 107v2, n. 130; *cechs*, Llull (*Blanq.*, *NCl.* I, 194.18). *Cec, cega*, no és estrany al llenguatge trobadoresc clàssic (*Flamenca*, Arnaut Daniel, en el gloss. d'Appel), per tant no convé assegurar que en trobadors catalans sigui un tret lexical del seu llenguatge matern; però com que *orb* és força més freqüent en occità antic (avui el francesisme *avugle* s'hi ha imposat en general), crida l'atenció la freqüència especial amb què apareix en els nostres, com Cerverí: *cecs o mutz* 67/92.43, «mas tan son malvat e *cec*» assegurat per la rima en 34/ 21.14 i d'altres passatges.

També en català està, doncs, en competència amb el seu concurrent *orb*, aquest sobretot medieval, però *cec* és ja comú a tots els principals autors de l'Edat Mitjana: Eiximenis (*DComp.*, 318.22); «illumina, Senyor meu, aquest servent teu *cec*, qui seu en tenebres», «confés que són hom fort malvat, impiadós, miserable, injust, *cec*, malalt ---», Bernat Oliver (*Excitatori*, 45, 35); «quants hòmens e dones ha en lo món, cristians, qui són *cechs* ---», «havia hun fillet que la menava, que era *cegua*, e anava aaptant», St. Vicent F (*Serm* I, 125.27; *Quar.*, 52.110); i és encara la forma predominant en JRoig: «bisbat venut, / sacerdots lechs: / guiadós *cechs* / (si *cech* orb guia / erren la via, / cahen abdós / dins en lo fos)», «la muller / del *cech* Tobies», «llur voler *cech* / qual vol no mira, / 60 ans lo aïra / ---» (*Spill*, 13198-99, 11207, 634). De